

Мар'яна ГРИНЦІВ,
*кандидатка психологічних наук, старша викладачка кафедри соціальної
педагогіки та корекційної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

АРТТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОБОТІ ЛОГОПЕДА

Сучасна логопедія все більше інтегрується з методами психологічної підтримки та творчої діяльності. Одним із таких напрямів є використання арттерапевтичних технологій. Арттерапія як методика базується на використанні мистецтва з терапевтичною метою. У логопедичній практиці вона не лише сприяє корекції мовленнєвих порушень, а й допомагає гармонізувати психоемоційний стан дитини, знижує тривожність, підвищує мотивацію до навчання, розвиває комунікативні навички та творче мислення.

Арттерапія (від англ. art – мистецтво і therapy – терапія) – це метод психотерапії, що використовує різні види мистецтва (малювання, ліплення, музика, театр, танець тощо) для вираження внутрішнього стану особистості. У логопедичній практиці арттерапія застосовується для створення комфортного середовища, що сприяє розвитку мовленнєвої активності [3].

Логопедичні заняття часто супроводжуються труднощами емоційного характеру: дитина може відчувати страх, сором'язливість, невпевненість у собі. Арттерапевтичні методи допомагають подолати ці бар'єри, активізують творчу ініціативу, стимулюють розвиток мовлення через непрямий, м'який вплив. Важливим є також розвиток дрібної моторики, яка безпосередньо пов'язана з мовленнєвим розвитком.

Арттерапевтичні технології умовно можна поділити на кілька напрямів залежно від виду творчої діяльності [1]:

Ізотерапія (малювання) – це найпоширеніший вид арттерапії в логопедичній роботі. Малювання стимулює уяву, мовленнєву активність, сприяє розвитку просторового мислення та дрібної моторики. Дитина вчиться називати кольори, описувати зображене, створювати сюжети. Малюнки часто

використовуються як стимул для розповіді або діалогу. Наприклад, можна попросити дитину розповісти історію за власним малюнком.

Ліплення та аплікація – не менш ефективні для розвитку мовлення. Під час ліплення дитина тренує дрібну моторику, що позитивно впливає на мовленнєві функції. Крім того, створення фігурок чи композицій стимулює розвиток словникового запасу, формування граматичних конструкцій. Діти навчаються описувати дії: «Я катаю», «Я ліплю яблуко», «Моє сонечко летить».

Казкотерапія – потужний інструмент у розвитку мовлення. Вона не лише розвиває мовленнєві навички, а й сприяє засвоєнню моральних норм, формуванню правильних моделей поведінки. У логопедичній практиці застосовуються такі прийоми, як складання казок разом із дитиною, інсценізація, обговорення вчинків персонажів, запитання за змістом, перефразування тощо. Казки допомагають формувати зв'язне мовлення, активізувати словник.

Пісочна терапія – це ще один метод, який логопеди активно використовують у роботі з дітьми. Пісок є природним релаксантом, робота з ним заспокоює, знімає напруження. Через гру з піском діти виражають свої емоції, фантазують, створюють сюжети, які можуть стати основою для розвитку зв'язного мовлення. Крім того, під час побудови об'єктів із піску дитина активно використовує мовлення: описує, пояснює, взаємодіє з логопедом.

Музика позитивно впливає на настрій і загальний емоційний фон. У логопедичній роботі вона застосовується як у пасивному (слухання), так і в активному варіанті (спів, рухи під музику, ритмічні вправи). Логоритміка поєднує слово, рух і музику – це особливо ефективно при автоматизації звуків, формуванні правильного темпу і ритму мовлення.

Інсценізація казок або коротких сюжетів (драматерапія) дає змогу дітям практикувати мовлення у контексті, формує діалогічне мовлення, інтонаційну виразність, міміку, жести. Діти навчаються слухати, відповідати, розуміти зміст ситуації. Ця форма роботи ефективна в підготовці до шкільного навчання [2].

На практиці логопеди впроваджують арттерапевтичні технології як окремі заняття або як елементи у звичайних корекційних сесіях. Наприклад,

логопед може провести заняття, на якому діти спочатку створюють аплікацію, а потім складають розповідь за нею. Або малюють казкового персонажа і вигадують для нього історію, одночасно автоматизуючи складні звуки.

Важливим є також створення доброзичливої атмосфери – це один із ключових принципів арттерапії. Логопед не оцінює, а підтримує, заохочує, допомагає дитині повірити у власні сили. Завдяки цьому діти з радістю приходять на заняття і активніше включаються у мовленнєву діяльність.

Арттерапевтичні технології є потужним інструментом у роботі логопеда. Вони не лише сприяють розвитку мовлення, а й забезпечують психоемоційну підтримку, розвивають творче мислення, дрібну моторику, уяву. Ізотерапія, ліплення, казкотерапія, пісочна терапія, музикотерапія, драматерапія – всі ці методи можуть і повинні інтегруватися у логопедичну практику. Такий підхід робить корекційну роботу ефективнішою, більш природною і привабливою для дітей. Застосування мистецтва як засобу терапії відкриває нові горизонти у формуванні мовленнєвої компетентності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Жадленко І.О. Інноваційні підходи у логопедичній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами за умов використання корекційно компенсаційних технологій. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2015. С. 106–117.
2. Литвиненко В.А. Застосування арттерапії в логопедичній роботі з дошкільниками та молодшими школярами : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2011. 112 с.
3. Кошель А.П., Кульбако Н.П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти : навчально-методичний посібник Чернігів : ФОП Баликіна О.В., 2020. 90 с.